

WOJNA PARTYZANCKA W WIETNAMIE 1946—1954

(Wojskowy Instytut Historyczny, Warszawa, 1976. 480 o.)

A Lengyel Hadtörténeti Intézet kiadásában megjelent monográfia (*Partizánháború Vietnamban 1946—1954*) a vietnami népnek 1946—1954 között a francia expedíciós hadtest ellen folytatott felszabadító háborújával foglalkozik. A szerző dokumentumokra, feldolgozásokra, katonai és politikai vezetők emlékirataira, újságcikkekre támaszkodva elemzi és értékeli a partizánharc fejlődését. Keresi a számban és anyagi-technikai felszereltség tekintetében fölényben lévő francia expedíciós hadtest vereségének, valamint a vietnami nép partizánharca sikereinek okait.

Katonai szakértők szerint az elkövetkező védelmi-felszabadító háborúkban kétségtelenül alkalmazni fogják a partizán hadviselés módszereit, éppen ezért fontos e módszerek megismerése és a belőlük levonható tapasztalatok általánosítása.

Franciaországban nagyon sok tudományos és népszerű munka jelent meg az általuk „szennyos háborúnak” nevezett indokínai gyarmati háborúról, de katonai oldalról eddig egy sem dolgozta fel a maga teljességében. Lengyelországban mindmáig szintén csak néhány munka jelent meg a háborúról, köztük a legfontosabb Vo Nguyen Giap tábornok két könyve.

Zapolski bevezetésként rövid historiográfiai áttekintést ad a vietnami háborúval foglalkozó történeti, politikai, katonai irodalomról, hangsúlyozva az emlékiratok, naplók, visszaemlékezések és az egykorú sajtó forrásértékének fontosságát.

Tárgyára térve megállapítja, hogy minden háború, de kiváltképp a partizánháború szempontjából, döntőek a földrajzi adottságok. Részletesen ismerteti Vietnám földrajzi helyzetét, terepviszonyait, víz- és vasúthálózatát, éghajlatát, valamint népesedési problémáit, elemezve ezek hatását a partizánharc módszereire és fejlődésére.

A történeti háttér felvázolása után Vietnám politikai-katonai helyzetének fejlődését mutatja be a második világháború időszakában. 1941 májusában a kommunista párt kezdeményezésére létrejött a Viet Minh, a vietnami hazafias erőket tömörítő szervezet. Előkészítő munkája nyomán 1944-ben kezdődött

meg a vietnami néphadsereg szervezése és ezzel egyidőben széles körű partizánharc bontakozott ki. Harcoltak a japán megszállók és a francia gyarmatosítók ellen. 1945 augusztusában általános népi felkelés robbant ki, melynek eredményeként szeptember 2-án kikiáltották a Vietnami Demokratikus Köztársaságot. Szeptember 23-án a francia csapatok megkezdték az ország megszállását. 1948-ban az elfoglalt területen franciabarát ellenkormányt állítottak fel. A néphadsereg egységei időközben megerősödve — technikai felszerelésük elmaradottsága ellenére —, egyre súlyosabb csapatokat mértek a francia gyarmati erőkre és 1950 őszétől kezükbe ragadták a kezdeményezést. A súlyos veszteségek és különösen az 1954. májusában Dien Bien Phunál elszenvedett vereség a francia kormányt arra kényszerítették, hogy a „szennyos háború” befejezésére és az indokínai kérdés rendezésére elfogadjja a békés nemzetközi tárgyalásokat Genfben.

Zapolski jellemzi a harcoló felek fegyveres erőit, hadászati koncepcióit, vezetési elveit. Ismerteti Vo Nguyen Giap tábornoknak, a vietnami néphadsereg kimagasló katonai vezetőjének megállapításait, aki azt írja, hogy a franciák jó katonák voltak, a francia tábornokok értették a dolgukat, pontos és gondos hadműveleti terveket dolgoztak ki, csak éppen a klasszikus hadviselés fogalmaiban gondolkoztak, nettek a korszerű haditechnika mindenhatóságában, s az embert, a katonát pusztán a gép kiszolgálójának tekintették. A népi háború eszméje, az egész lakosság felfegyverzése csak „kommunista propaganda” volt számukra. Részletezi Zapolski Giap tábornoknak a népi partizánháború stratégiájára és taktikájára adott utasításait:

1. Fel kell készülni a hosszú — esetleg 5—10 évig eltartó — harcra, mely a néptől óriási áldozatokat kíván, de ugyanakkor kimeríti, elkedvetleníti a gyors sikerre törő ellenséget. Az ellenség teljes megsemmisítése kilátástalan, de meg kell törni harci erejét s rá kell kényszeríteni a számára előnytelen tárgyalásokra.
2. Ki kell használni a trópusi terep nyújtotta sajátosságokat: sok helyen egy-

szerre fellángoló, időzített támadásokkal fel kell aprózni az ellenséget, hogy alig maradjon hadászati tartaléka a nagyobb támadások elhárítására.

3. A felszabadult területeken azonnal fel kell osztani a parasztok között az ellenséggel együttműködő földbirtokosok földjeit. (A Dien Bien Phu-i utánpótlás megszervezéséhez ez a lépés biztosította a kedvező előfeltételt. 100 ezer fős hadsereg majdnem két hónapi élelmiszerellátását emberi háton történő szállítással megoldani egyedülálló hőstett a történelemben.)

Giap tábornok összefoglalása alapján mutatja be a szerző a 9 éves háború tömör hadműveleti elgondolását, mely a partizánháború három szakaszát különbözteti meg:

- a) defenzív szakasz — az ellenséget a népi háború szempontjából kedvező területre csalogatják (1946—1950);
- b) az erőegyensúly szakasza — a partizánok ereje nő, reguláris hadsereg is alakul tagjaiból, de a harc orozslánrésze még rájuk hárul (1950—1953);
- c) offenzív szakasz — megindul a támadó harc, kiharcolják a politikai döntést (1953—1954).

Zapolski megállapítja, hogy Giap hadászati koncepciójára klasszikus példa a Dien Bien Phu-i győzelmet előkészítő 1953—1954. évi téli-tavaszi hadjárat. Navarre tábornok, az új francia főparancsnok (sorrendben a hetedik s az utolsó),

arra készült, hogy végzetes csapást mérjen a vietnami néphadseregére. Ennek érdekében 112 zászlóaljtot vont össze a Mekong folyó deltájában s elsősorban erejű támadást tervezett. Arra számított, hogy Giap olyan terepen kockáztatja meg a harcot, mely a franciáknak kedvez. Giap „besétált a csapdába”, de északkeleten lendült támadásba, ahol a franciák nem számítottak rá, s körülzártta Dien Bien Phut. Egyidejűleg — mesteri stratégia szerint — a laoszi népi erők (Patet Lao) is támadást indítottak: a franciák kénytelenek voltak a laoszi főváros, Luang Prabang védelmére nagyobb erőket átdobni. S ugyanakkor Közép-Vietnamban is fellángoltak a harcok, és újabb francia erőket kötöttek le. Mindez néhány hónap alatt felőrölte Navarre erejét. A körülzárt Dien Bien Phuból de Castries tábornok már hiába kért segítséget. Giap időzített támadások sorozatát indította a franciák ellen, s mindenkor az ellenséges egységek megsemmisítésére törekedett.

Zapolski összefoglalja, mit jelent Dien Bien Phu a hadtörténelemben: a klasszikus hadviselés csődjét a népi háborúval szemben. Dien Bien Phu óriási változást hozott Indokína katonai és politikai helyzetében, meghatározó szerepe volt a genfi konferencia sikerében. Tanulságai pedig kihatnak a jövőendő védelmi-felzárkózó háborúinak módszereire.

Windisch Aladárné

KSČ O OZBROJENÝCH SILÁCH

(Naše Vojsko, Prága, 1976. 368 o.)

A prágai Hadtörténelmi Intézet szerzői kollektívája igen értékes dokumentumkötet állított össze a Csehszlovák Kommunista Párt katonapolitikai vonatkozású iratanyagából. A *Csehszlovák Kommunista Párt a fegyveres erőkről* címmel. Az 1918—1976 közötti időszakot átfogó gyűjteményt 23 ív terjedelemben a Naše Vojsko katonai kiadó jelentette meg 1976 végén.

A dr. A. Michňák alezredes vezette szerkesztői kollektíva gondos és körültekintő munkáját dicséri, hogy a kötetben — fontosságának megfelelő terjedelemben — helyet kapott minden olyan párhátározat, irányelv és más dokumentum, amely egy-egy adott időszakban alapve-

tően kifejezte és jellemezte a honvédelem és a hadsereg általános és konkrét kérdésében a csehszlovák kommunisták álláspontját. A közölt iratanyagok tartalma következetesen tükrözi, hogy ezekben a kérdésekben a csehszlovák kommunista párt vezetése mindenkor a marxizmus—leninizmus klasszikusainak tanításából és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom stratégiájából indult ki, ezek alapján adott helyzetelemzést és jelölte meg katonapolitikájának fő irányvonalát és konkrét feladatait.

Az iratok időrendi sorrendben történt szerkesztése még jobban kiemeli azt a tényt, hogy a Csehszlovák Kommunista Párt, létezése első percétől, mennyire